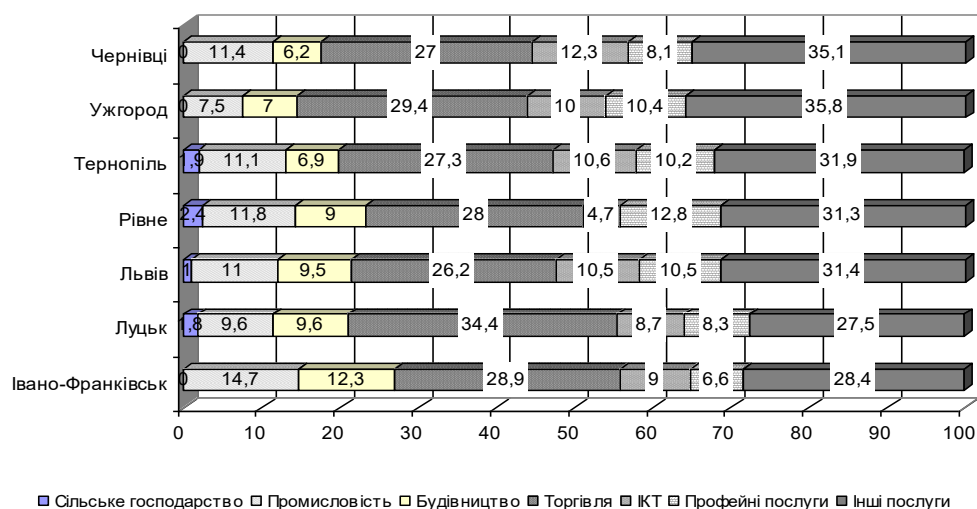

дослідження цього питання доводить наявність перешкод у зазначеному процесі та необхідність встановлення та укріплення взаємодії між всіма учасниками кластерного утворення, налагодження міжрегіональних зв'язків для ефективного функціонування.

СТРУКТУРНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕКТОРУ У МІСТАХ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

*Синюра-Ростун Н.Р. к.е.н., науковий співробітник
ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН
України»*

Розвиток підприємництва є одним із пріоритетних напрямів регіональної економічної політики, оскільки пов'язаний із вирішенням низки соціально-економічних проблем у містах. Найкращі шанси в умовах глобальної економіки країна може отримати лише розвиваючи одночасно сировинно-переробну та інноваційну економіку. Конкретні пропорції між ними необхідно цілеспрямовано регулювати в процесі стратегічного планування структурних зрушень з урахуванням довгострокових інтересів як національних так і локальних громад. Основою розвитку економіки міст стало підприємництво. В містах обласних центрах Західного регіону України найбільш привабливими видами діяльності для ведення бізнесу стали сектори сфери послуг, у якій було створено понад 70% суб'єктів підприємницької діяльності. Найвища частка припадала на сектор торгівлі (від 26 до 34%), що зумовлено невисокими комерційними ризиками розвитку даного виду бізнесу, швидкою окупністю витрат та оновленням товарного асортименту тощо. У інших видах послуг (бізнес, що працює у сферах транспортних послуг, мистецтва та спорту, освіти та охорони здоров'я, фінансів та інших галузей, що належать до сфери послуг) працювало від 27 до 35% підприємців (мале та мікропідприємництво), активно розвивається сектор ІКТ (рис. 1).

**Рис. 1. Розподіл опитаних підприємств та ФОП
за секторами економічної діяльності у 2018 р., % [1]**

Особливості розвитку економіки міст обласного значення показують відсутність у більшості чіткої стратегії розвитку секторів економіки, які б співвідносилися зі світовими економічними процесами та технологічним устроєм (націленість на інновації, зелену економіку, циркулярну економіку тощо), натомість відбувається розвиток галузей які не потребують значних капіталовкладень та водночас дають швидку віддачу. Наприклад, у м. Червоноград Львівської області, що належить до міст промислово-індустріальних, відбувається зниження частки переробної промисловості, натомість відбувається зростання частки добувної промисловості та сфери послуг [2]. Стратегічним напрямом для розвитку підприємництва у більшості міст залишається сфера туризму, на розвиток якої звертають увагу не лише міста туристичні центри (наприклад Яремче), а й міста промислово-індустріальні, які однак мають багату культурно-історичну спадщину (Чортків, Мукачево, Володимир-Волинський тощо). Наприклад, стратегічною ціллю органів місцевого самоврядування м. Дубно є перетворення міста до 2022 р. на регіональний центр туризму з розвиненою інфраструктурою та стимулювання розвитку туристичної сфери шляхом створення нового туристичного кластеру [3]. Незважаючи на те, що кількісні показники розвитку малого підприємництва у містах зростають, у загальному економічному розвитку міст їх частка все ж залишається не такою значною (наприклад частка малих підприємств у м. Мукачево за обсягами реалізованої продукції (товарів, послуг) є лише 20%, а за кількістю зайнятих працівників – 25%) [4].

Стратегічне рішення щодо розвитку економіки у містах полягає у поступовій зміні структури економіки в бік інноваційних високотехнологічних енергоефективних та екологічно безпечних виробництв, розвиток секторів сфери послуг із високою доданою вартістю та експортоспроможністю. Водночас, місцева політика стимулювання розвитку підприємництва повинна бути націлена на: формування якісної регуляторної політики; розвитку кадрового потенціалу для забезпечення потреб бізнесу; формування маркетингової стратегії з популяризації та підтримки бізнесу; залученні міжнародних програм з підтримки бізнесу; консалтингову допомогу по залученні інвестицій та інформаційному забезпеченні, створенні міських агенцій підтримки малого бізнесу.

Література:

1. Індекс конкурентоспроможності міст України 2019/2020. Аналітичний звіт. Частина 2. Профілі міст. URL: http://www.ier.com.ua/ua/mci/Report_19-20.
2. Основні показники економічного і соціального розвитку м. Червонограда за 2009 - 2019 роки. URL: <http://www.chervonograd-city.gov.ua/>.
3. Стратегія сталого розвитку міста Дубна до 2022 р. URL: https://dubno-adm.gov.ua/fileadmin/user_upload/Ekonomika/Strategija_Dubno_2020.pdf

4. Профіль міста Мукачево. Матеріали до Стратегії розвитку Мукачівської міської об'єднаної територіальної громади до 2027 року. 2020. URL: <https://mukachevo-rada.gov.ua/>.

СУТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

*Смачило В.В., канд. екон. наук, проф.
Попова Є., здобувач ступеню «магістр»
Харківський національний університет будівництва та архітектури*

Сучасні трансформації економічних систем передбачають соціалізацію бізнес процесів, що вимагає від представників підприємництва адаптуватися та формувати не лише економічну, споживчу, а й соціальну цінність в процесі своєї діяльності. Тому актуальною та своєчасною є дослідження так званого соціального підприємництва, яке активно поширюється теренами нашої країни, базуючись як на традиційних українських практиках меценатства й благодійності, так і на сучасних бізнес-моделях, що активно використовуються в західній науковій думці. Відсутність законодавчо врегульованого розуміння соціального підприємництва не заважає розвиватися даній діяльності як в науковому, так і у практичному сенсах.

Існує багато трактувань сутності соціального підприємництва та його суб'єктів – підприємств та підприємців. Так, відповідно до Проекту концепції розвитку соціального підприємництва [1], соціальним підприємництвом пропонується визнавати таку підприємницьку діяльність суб'єктів господарювання, яка відповідає одному або декільком з чотирьох критеріїв, що наведені в табл. 1.

Таблиця 1 – Критерії відповідності підприємницької діяльності соціальному підприємництву (сформовано на основі [1])

КРИТЕРІЇ	1	соціальна мета діяльності суб'єкта господарювання має бути закріплена в його установчих документах або у договорах чи інших документах, що підтверджують соціальну мету його діяльності;
	2	суб'єкт господарювання частково або повністю спрямовує свій прибуток (дохід) на соціальну мету, провадить свою діяльність із соціальною метою, надає свої товари, роботи, послуги із соціальною метою, працевлаштовує осіб, що належать до вразливих категорій населення;
	3	суб'єкт господарювання добровільно публічно звітує не рідше ніж один раз на рік про результати свого соціального підприємництва відповідно до визначених ним показників та прогнозованих результатів;
	4	суб'єкт господарювання дотримується демократичної форми управління (тільки для юридичних осіб) або спрямовує частково чи повністю свій прибуток (дохід) на соціальну мету до суб'єкта, який здійснює діяльність з такою метою та дотримується демократичної форми управління.

Дотримання вказаних критеріїв, на наш погляд, досить складно відстежити та встановити, наприклад, чи дотримується суб'єкт господарювання